

Overzichtsrapportage 2019-2020 Blikjes en plastic flesjes in het zwerfafval

Stichting GoClean de Liemers
Jan Daamen en Marloes Heebing
Januari 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Litterati en ZwerfAfvalKompas	4
Conclusies	5
Aanbevelingen	6
Opmerkingen vrijwilligers	7
Analyse van de data in Nederland	8
Analyse van de merken en categorieën	11
Analyse van provincies met veel vrijwilligers	12
Monitoringen uitgevoerd met Litterati	14
Monitoring Beekbergen door GoClean	14
Monitoring hardlooproutes door Andries Veurink	17
Monitoring door Stadsjutters Breda	18

Inleiding

In Nederland zijn er duizenden vrijwilligers bij wie het zwerfafval op de Nederlandse bodem een doorn in het oog is. Deze vrijwilligers ruimen jaarlijks miljoenen stuks zwerfafval op. Tegenwoordig verzamelen veel vrijwilligers in Nederland data middels de Litterati-app door middel van foto's van het zwerfafval te maken. Deze verzamelde data is uitgelezen en geanalyseerd en geeft inzicht in de hoeveelheid, locatie en soorten zwerfafval geregistreerd door de vrijwilligers.

Dit rapport is gemaakt om een aanvullend verhaal te geven op de hoeveelheid blikjes die in de natuur zijn aangetroffen. Dit verhaal laat het aandeel zien, dat vrijwilligers hebben gehad in het opruimen en registreren van zwerfafval in het algemeen en blikjes in het bijzonder. Dit is een substantieel aandeel dat het verdiend genoemd te worden. Zij illustreren hiermee in de praktijk dat ze de blikjes wijdverbreid aantreffen: al meteen buiten op de stoep, in de straat, langs de weg, in het water, bij de rivier.

Uiteraard spelen ook externe factoren een rol wanneer het gaat om verhouding en hoeveelheden. Niettemin zien we zowel in de individueel verzamelde data, uitgevoerde monitoringen alsmede de totaal verzamelde data dezelfde trendontwikkelingen terug. Daarmee zijn wij van mening dat de onderstaande analyses een representatief beeld geven van de werkelijkheid.

In deze rapportage zullen de hoeveelheden aan drank gerelateerde blikjes en plastic drankflesjes over de jaren 2019 en 2020 geanalyseerd worden.

Om een “eerlijke” vergelijking te kunnen maken, zijn de hoeveelheid sigarettenfilters en mondkapjes niet meegenomen in de totale hoeveelheid vastgelegde zwerfafvalitems. Door een recente campagne in 2020 waarin alleen sigarettenfilters zijn vastgelegd (zie rapport Plastic PeukMeuk) zou dit een vertekend beeld geven waar het aankomt op verhoudingen. Hetzelfde geldt voor de mondkapjes, die in 2019 niet tot nauwelijks werden gevonden op straat.

Litterati en het ZwerfAfvalKompas

Litterati is een Registratie Applicatie voor de smartphone. In deze App wordt al het gevonden zwerfafval vastgelegd middels een foto, voorzien van coördinaten en voorzien van registratie-labels. Alle vastgelegde stuks zwerfafval zijn terug te vinden op een kaart die een goed beeld geeft waar wat is gevonden.

De foto's worden voorzien van registratielabels (zogenoeten Tags), die een waardevolle bijdrage leveren aan de analyse van het zwerfafval. De labels worden toegevoegd volgens de COMB methode. COMB staat voor Categorie, Object, Materiaal en Merk (engelse woord Brand). Deze methode vereenvoudigt het analyseren van data over samenstellingen, hoeveelheden, doelgroepen en herkomst.

Het ZwerfAfvalKompas is een online impactplatform dat is ontwikkeld om de in Litterati geregistreerde foto's te kunnen labelen en de data consistent te maken. Middels de analysetools in het Kompas worden inzichten verkregen en wordt de vertaalslag gemaakt naar gedetailleerde en volledig feitelijke informatie. De data-overzichten in deze rapportage zijn verkregen vanuit het ZwerfAfvalKompas.

De selectie van registratielabels waarop gezocht en geanalyseerd is in het zwerfafvalkompas is voor blikjes het aan drank gerelateerde registratielabel can en voor de plastic flesjes zijn dit de aan drank gerelateerde registratielabels plastic en bottle.

Conclusies

- ◇ Het totale aantal geregistreerde zwerfafval items in Litterati, vastgelegd van 1 januari 2019 t/m 31 december 2020, bedraagt 2.498.360 stuks. Hiervan zijn 281.589 items gelabeld als blikje waarmee het aantal blikjes in het zwerfafval 11,27% bedraagt. Van de 2.498.360 stuks hebben er 606.534 nog geen registratielabel gekregen. Aangenomen mag worden dat ook hierin nog een substantiële hoeveelheid blikjes zitten. Daarmee beschouwen wij het percentage van 11,27% als het minimale aandeel.
- ◇ Als we een data-analyse uitvoeren op de zwerfafvalstuks die als label een voorwerp bevatten, dan loopt het aandeel blikjes hierin op richting de 20%.
- ◇ Op basis van de analyse van de data blijkt, dat het aantal blikjes in het zwerfafval aan het toenemen is.
- ◇ Op basis van de analyse van de data blijkt, dat het percentage van het aandeel blikjes in het totale zwerfafval in Nederland aan het stijgen is.
- ◇ De verhouding tussen het aantal plastic flesjes en het aantal blikjes in het zwerfafval is gestegen van 1:3 naar 1:3,5. Deze stijging zien we niet alleen in de totale hoeveelheid verzamelde Litterati data terug, maar ook in de onderzoeken gedaan door individuele vrijwilligers en uitgevoerde monitoringen, waarbij met regelmaat hetzelfde traject is gemeten.
- ◇ Red Bull is met een aandeel van ruim 22% van alle blikjes, het meest gevonden blikje. Dit is bijna 3 keer zoveel als nummer 2 Heineken.
- ◇ Het aandeel van blikjes energiedrank in de totale hoeveelheid geregistreerde blikjes is bijna 50%.
- ◇ Drankproducten die eerder alleen in plastic drinkflesjes te koop waren, worden momenteel ook in blikverpakkingen aangetroffen.
- ◇ Gedurende april 2020, tijdens de eerste lockdown periode, zien we een daling in de hoeveelheid geregistreerde blikjes. De verklaring voor deze daling is gelegen in het feit dat er in deze periode minder vrijwilligers actief waren. Bovendien was er minder personenverkeer op straat.

Aanbevelingen

In ogenschouw genomen dat:

- De hoeveelheid blikjes in het zwerfafval, over meerdere jaren gezien, structureel een stijgende lijn laat zien.
- De afbraaktijd van een metalen blikje meer dan 50 jaar bedraagt (bron: Nederland Schoon).
- De afbraaktijd van een aluminium blikje honderden jaren bedraagt (bron: Nederland Schoon).
- In elk blikje een plastic laagje aanwezig is; plastic breekt niet af maar valt uiteen in microplastics en nanoplastics.
- Bovengenoemde materialen schadelijk zijn voor het milieu;
- Blikjes als zwerfafval dierenleed veroorzaken: Als er gemaaid wordt, worden blikjes vormalen tot gevaarlijk, scherpe, metalen scherven, die in de poten van dieren terecht kunnen komen. Bij de boer komt het vormalen blik in het veevoer terecht, eufemistisch "scherp in" genoemd, wat duizenden koeien het leven kost.
- Een zeer groot deel van de Nederlandse bevolking voorstander is voor de uitbreiding van statiegeld op plastic flesjes en blikjes. Recyclingnetwerk Benelux stelt het op 80% (bron: <https://recyclingnetwerk.org/themas/statiegeld/>). Sandra Molenaar, directeur van de Consumentenbond, geeft eind november 2020 in een publicatie van de Natuur en milieufederaties aan, dat 75% van haar leden voorstander is van statiegeld op blikjes (bron: <https://www.natuurenmilieufederaties.nl/nieuws/statiegeld-op-blikjes-yes-we-can/>)
- 98 % van alle gemeenten, alle waterschappen en alle provincies in Nederland zich hebben aangesloten bij de Statiegeldalliantie om zich daarmee uit te spreken voor de uitbreiding van statiegeld op plastic flesjes en blikjes. Ook bedrijven hebben zich bij hen aangesloten om zich te scharen achter de actie Yes We Can (<https://statiegeldalliantie.org/yes-we-can/>)
- Statiegeld bewezen effectief is. Het werkt goed in het buitenland en zorgt voor een grote reductie op het zwerfafval.
- Door statiegeld onvervuilde grondstof weer terug in de keten komt, zodat er een toename kan zijn van de recycling. De grondstoffen van blikjes zijn kostbaar en kunnen meerdere malen herbruikt worden.
- Drankverpakkingen voor 30-70% verantwoordelijk zijn voor de ecologische voetafdruk van 1 drankje. (Bron Coca Cola)

De groen gekleurde gemeenten hebben zich uitgesproken voor statiegeld op blikjes en plastic flesjes en zijn aangesloten bij de Statiegeldalliantie.

Is onze aanbeveling om het besluit tot uitbreiding van statiegeld op blikjes nu formeel te nemen en daarmee de mogelijkheid te scheppen om de invoering ervan met minimaal een half jaar te vervroegen. Fabrikanten zijn hun drankverpakkingen aan het aanpassen, denk hierbij aan plastic blikjes en aluminium flesjes. Neem deze drankverpakkingen ook mee in het te nemen besluit.

Opmerkingen vrijwilligers

Het is vrijwilligers de afgelopen maanden opgevallen, dat sinds het besluit van uitbreiding van statiegeld op plastic drinkflesjes genomen is, o.a. het merk AA-drink eerder alleen te koop in plastic drinkflesjes, tegenwoordig ook AA-drink in blikjes aanbiedt.

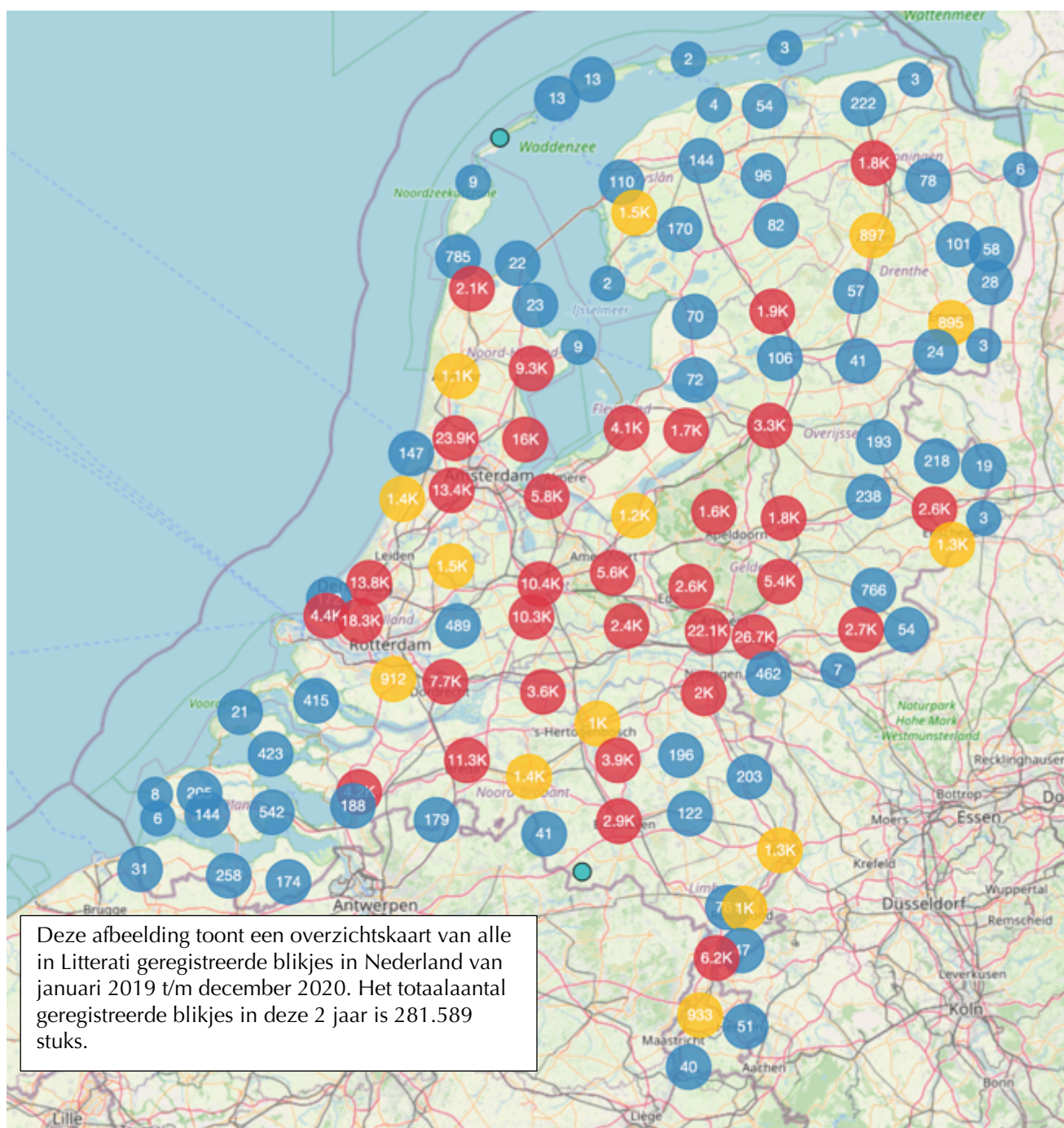

Tevens worden nieuwe soorten drankverpakking aangetroffen. Zo heeft o.a. het merk Drinklicious een blikje ontworpen, dat grotendeels uit plastic bestaat en zijn er aluminium drinkflesjes aangetroffen.

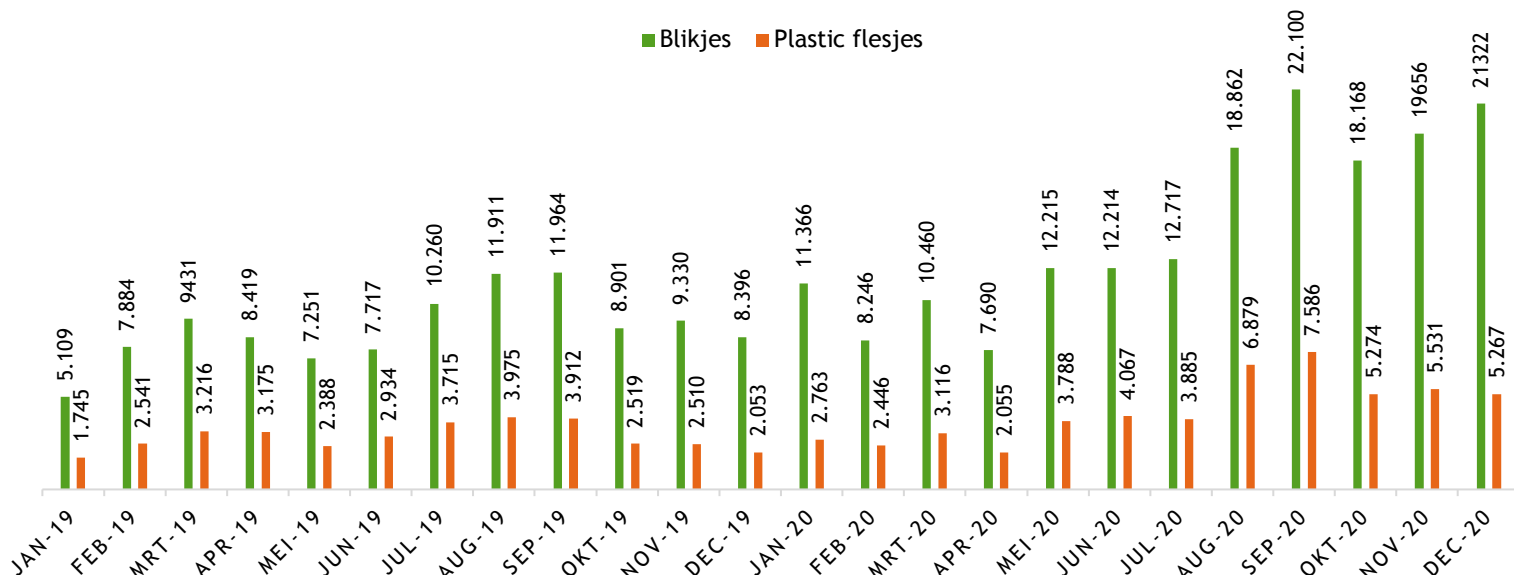

Analyse van de data Nederland

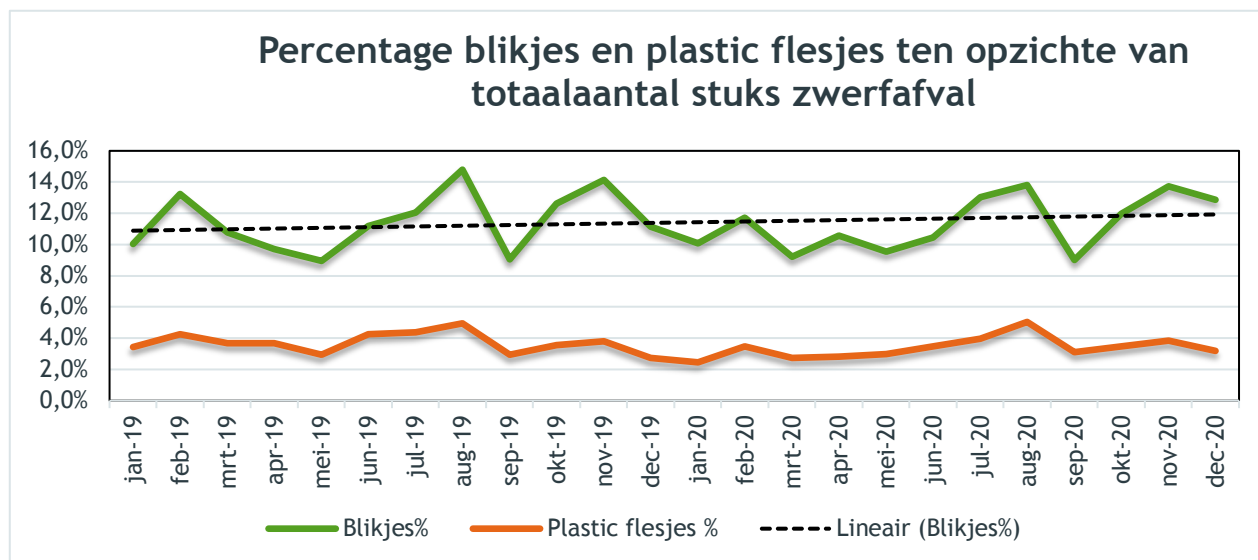

HOEEVEELHEID BLIKJES EN FLESJES PER MAAND IN NEDERLAND

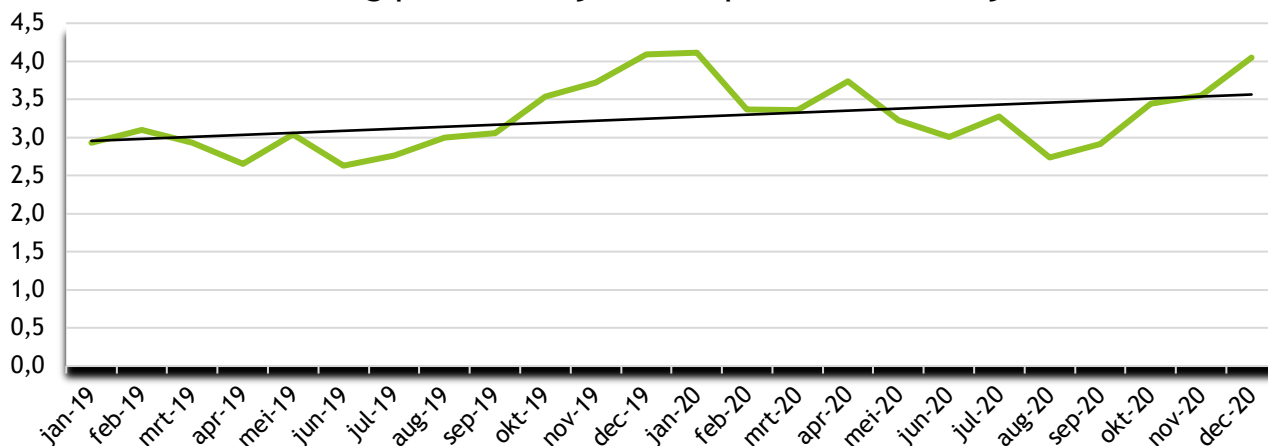
Bovenstaande grafiek toont de hoeveelheid opgeruimde en geregistreerde blikjes en flesjes per maand in Nederland. De grafiek laat zien dat er toename is van het aantal geregistreerde blikjes en flesjes. Dit wordt slechts deels verklaard doordat er bijna elke maand een toename is van het totale aantal stuks zwerfafval dat opgeruimd en geregistreerd is in Litterati. Gedurende de maand april 2020, de 1e lockdown periode, zijn er minder blikjes geregistreerd en waren er ook minder vrijwilligers actief.

Bovenstaande grafiek toont het maandelijkse percentage blikjes en flesjes van de totale hoeveelheid opgeruimd en geregistreerd zwerfafval in Litterati. De trendlijn geeft aan dat het percentage blikjes in het zwerfafval aan het toenemen is.

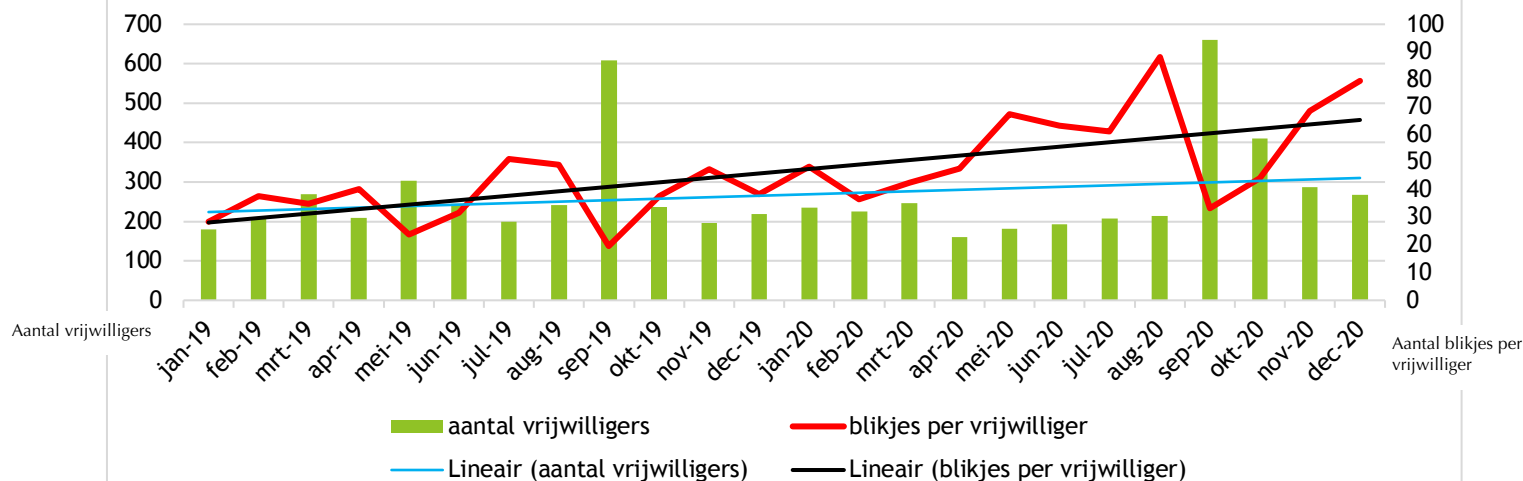

Verhouding plastic flesjes ten opzichte van blikjes

De verhouding plastic drankflesjes ten opzichte van drank gerelateerde blikjes is aan het toenemen. De trendlijn geeft aan dat de verhouding flesjes ten opzichte van blikjes in 2019 ongeveer 1:3 is. Eind 2020 is deze verhouding 1:3,5

Geregistreerde blikjes per vrijwilliger

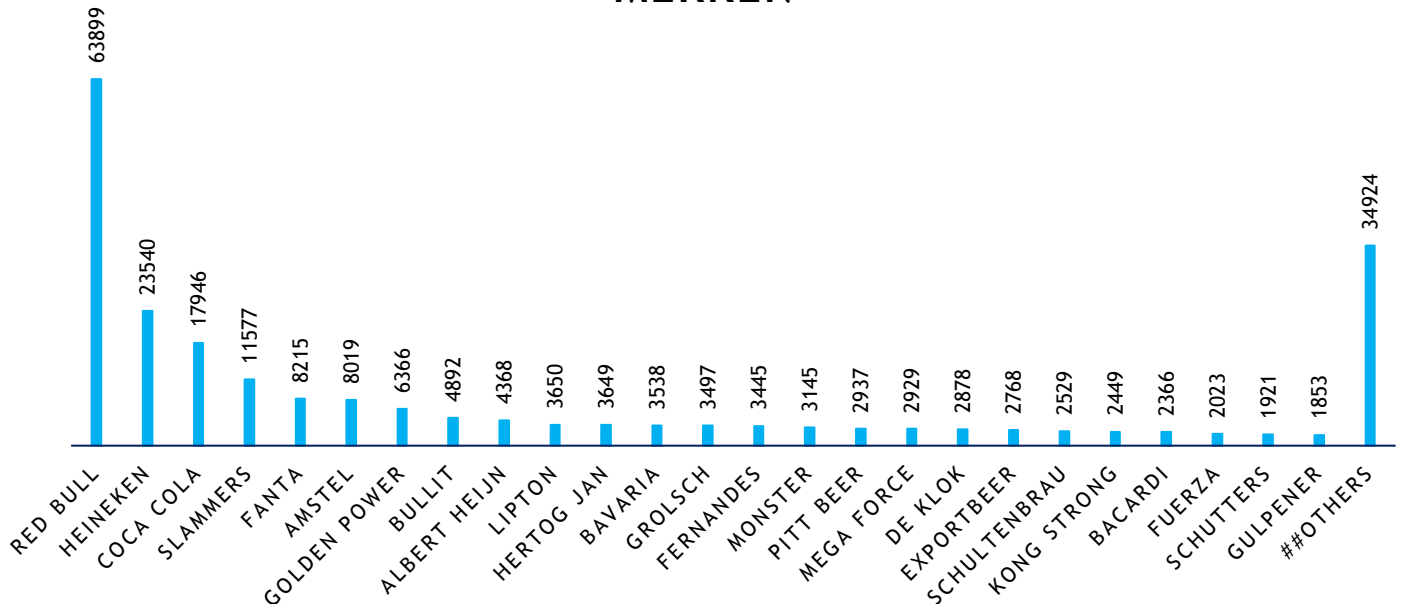

In bovenstaande grafiek is aan de groene kolommen af te lezen hoeveel vrijwilligers per maand blikjes opgeruimd en geregistreerd hebben. De rode lijn geeft aan hoeveel blikjes er gemiddeld per vrijwilliger opgeruimd en geregistreerd zijn. In de maanden september van 2019 en 2020 valt op dat er veel meer vrijwilligers actief zijn geweest. Dit heeft te maken met World Cleanup Day in de maand september. Op deze dag zijn veel meer vrijwilligers zwerfafval gaan opruimen. Als we kijken naar de blauwe trendlijn zien we dat er een gestage groei is van het aantal vrijwilligers dat blikjes registreert. Gedurende de maand april 2020, de 1e lockdown periode, zijn er minder blikjes geregistreerd en waren er ook minder vrijwilligers actief. De zwarte trendlijn geeft aan, dat er een behoorlijke toename is van het aantal blikjes dat per vrijwilliger geregistreerd wordt. Het gemiddelde aantal geregistreerde blikjes per vrijwilliger per maand bedroeg in januari 2019 30 blikjes. In december 2020 was dit aantal 65.

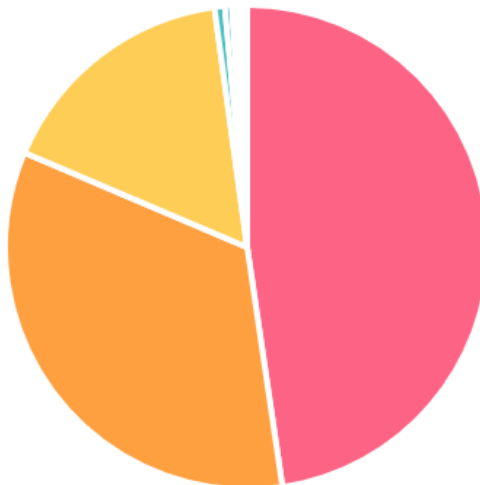

Analyse van de merken en categorieën

MERKEN

energy drink alcohol soft drink dairy

Van de aangetroffen blikjes is het aandeel:

Energy drink : 47,67%
 Alcohol gerelateerd : 33,71%
 Soft drink : 16,44%
 Dairy : 0,69%
 Others : 1,49%

De aan alcohol gerelateerde items zijn blikjes bier, maar ook rum en whisky mixen

Analyse van provincies met veel actieve vrijwilligers

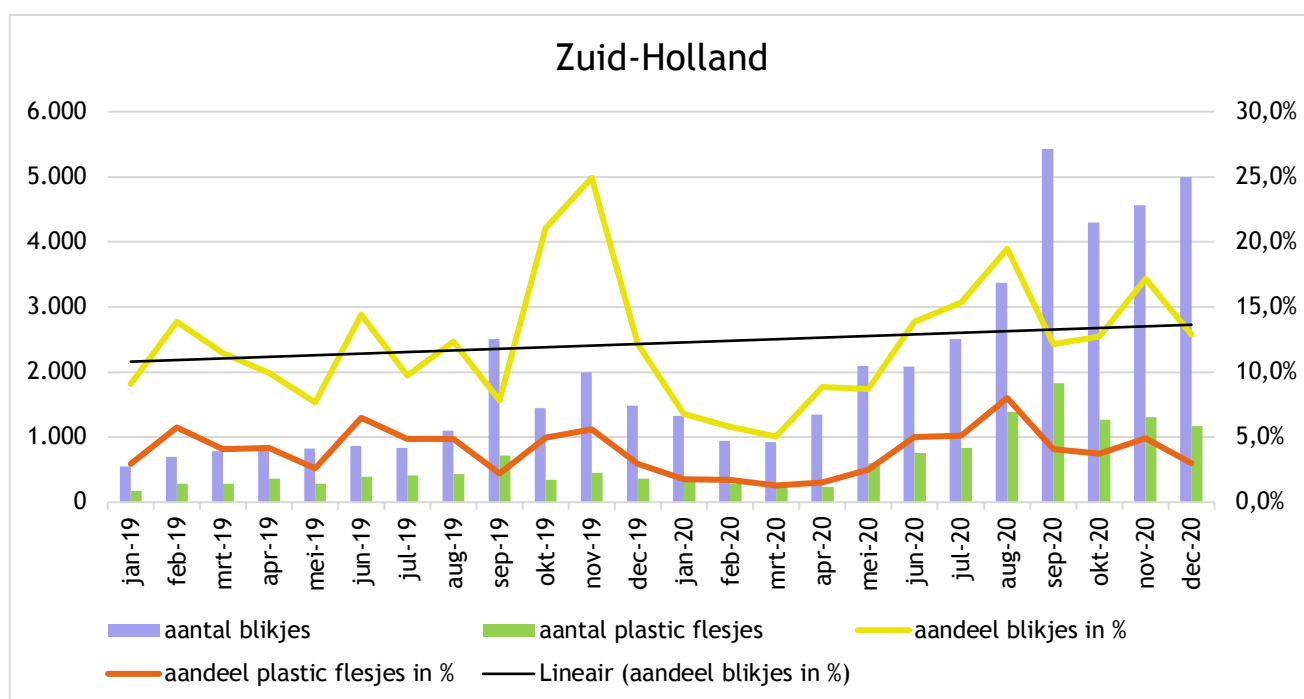
In onderstaande grafieken tonen we, ter vergelijking, de resultaten afkomstig uit 3 provincies in ons land. Hierbij hebben we gekozen voor de provincies met het hoogst aantal actieve vrijwilligers.

Uit analyse blijkt dat de grafieken van de verschillende provincies redelijk overeenkomen.

De algemene trend bij alle 3 provincies is een stijgende lijn van het percentage blikjes in het totale zwerfafval (zwarte lineaire lijn).

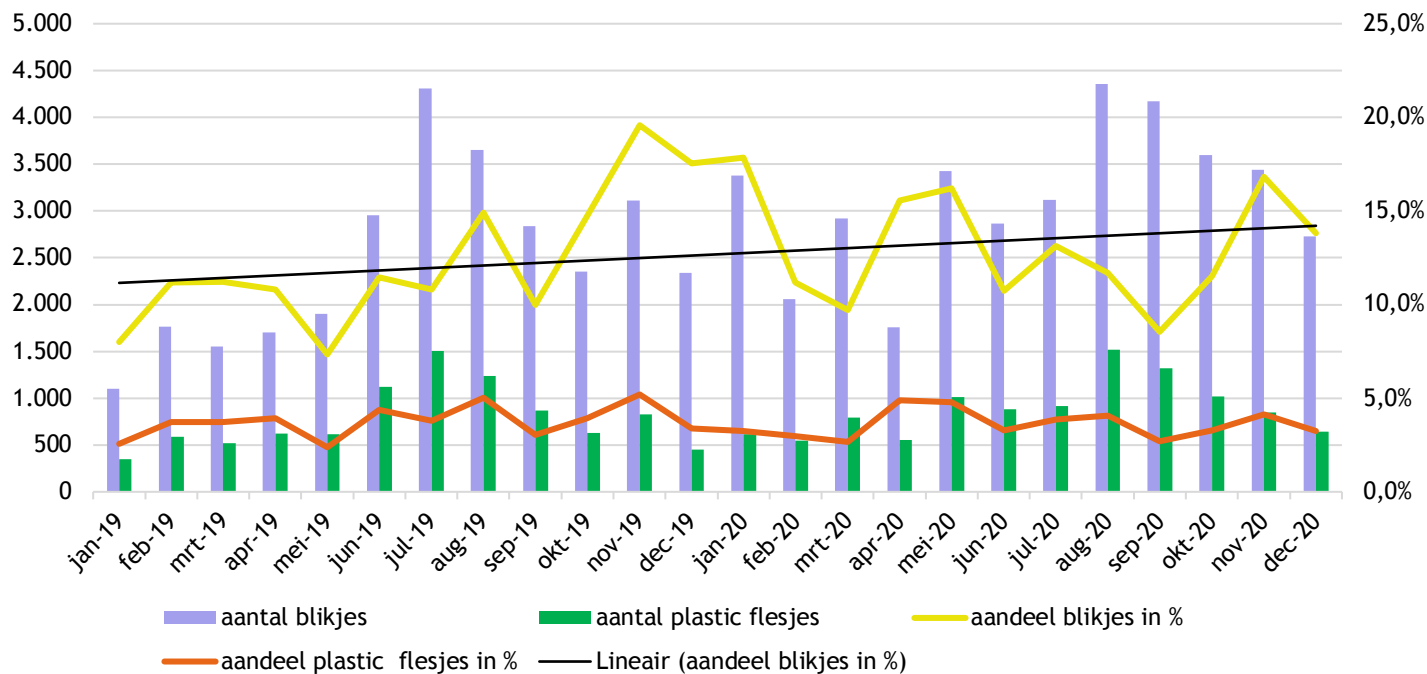
Deze verhouding, blikjes ten opzichte van het totale aantal zwerfafval, komt eveneens overeen met de landelijke trend die we zien in de totale hoeveelheid verzamelde Litterati data.

De laatste 4 tot 5 maanden is het absolute aantal geregistreerde blikjes toegenomen.

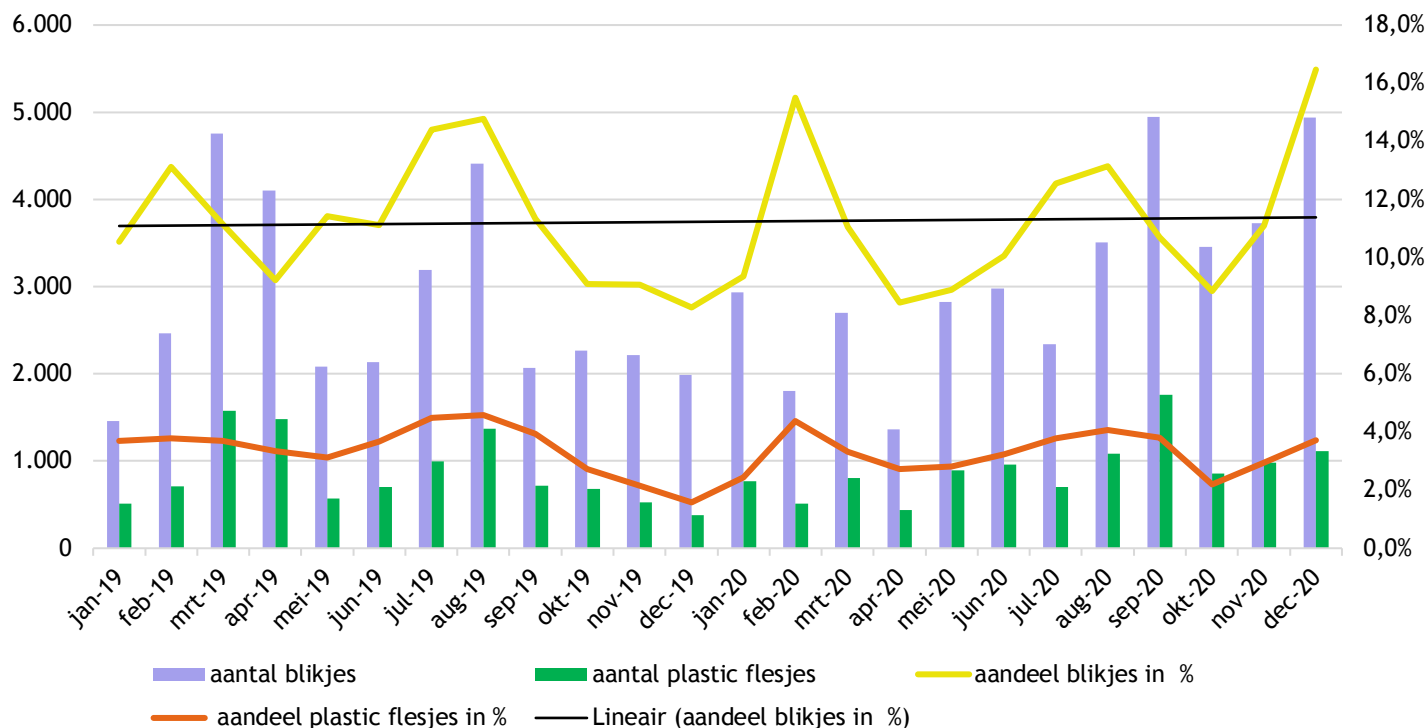

Noord-Holland

Gelderland

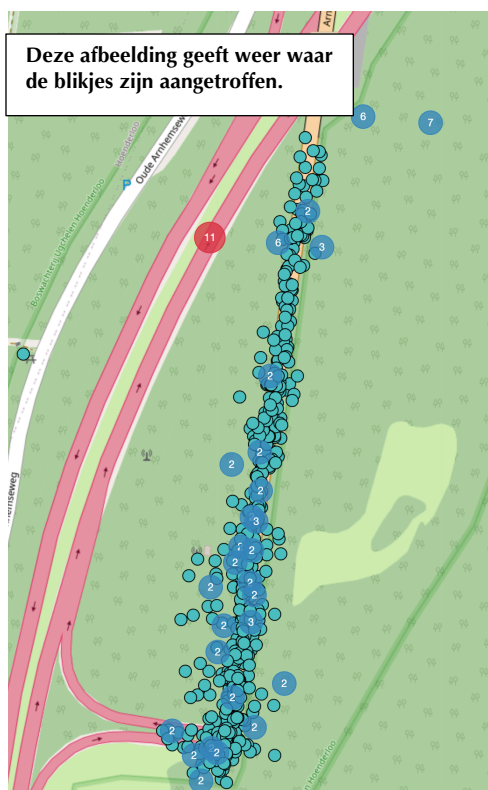
Monitoringen uitgevoerd met Litterati

Professionals, vrijwilligers en zwerfafvalbrigades hebben specifieke trajecten met regelmaat gelopen om de vervuilingsgraad te meten. Zij hebben alle gevonden stuks zwerfafval opgeruimd en geregistreerd op dit traject. Er werd op vaste routes gemonitord met een regelmatig tijdsbestek. De resultaten uit deze monitoringen tonen dezelfde trendlijn als die op basis van alle landelijke data.

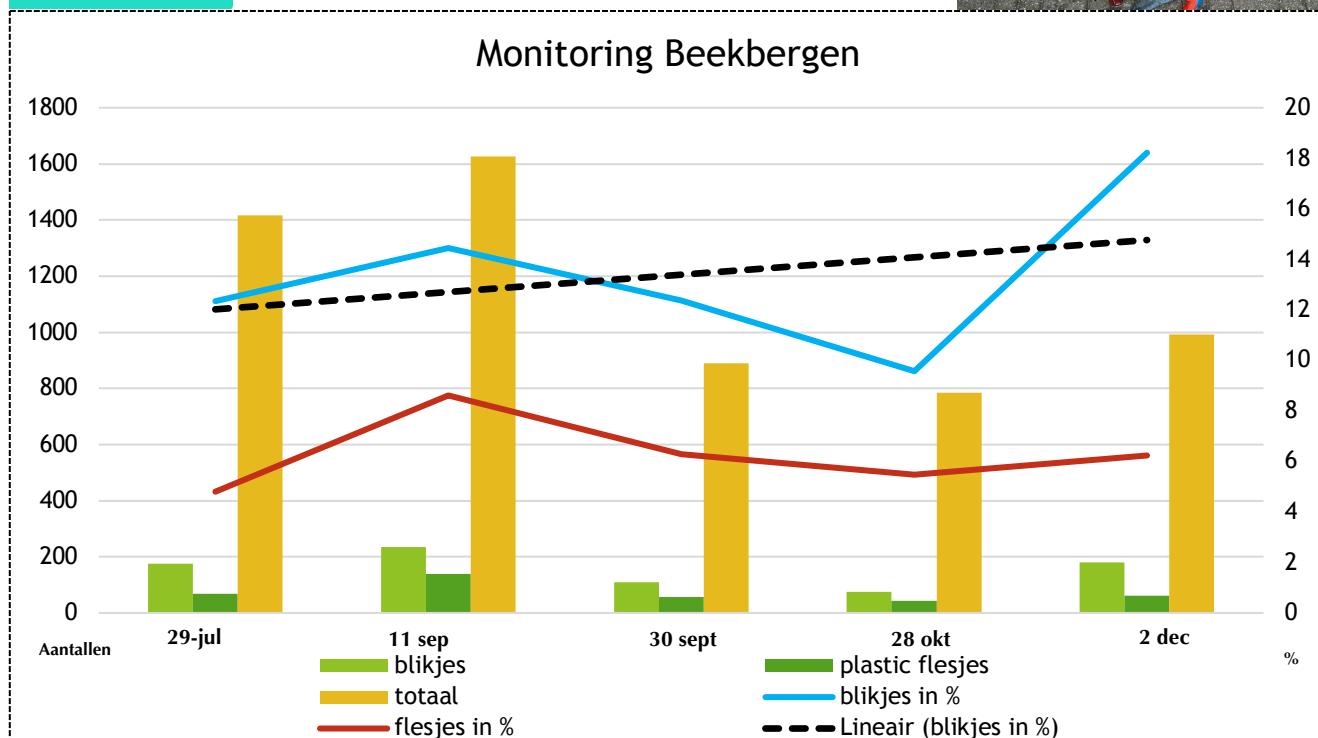
Hieronder presenteren wij 3 afzonderlijke rapportages. De eerste betreft een monitoring van een Provinciale weg, uitgevoerd door GoClean. De tweede de resultaten van een monitoring van een hardlooproutte door “trashrunner” Andries Veurink en de 3^e een rapportage van de verzamelde data van Stadsjutters Breda.

Monitoring Beekbergen uitgevoerd door GoClean

Van 29 juli 2020 t/m 2 december 2020 heeft er een monitoring met 5 meetmomenten plaatsgevonden op de provinciale weg N788. De te meten route liep vanaf het punt afrit A50 Hoenderloo tot aan oprit A50 Hoenderloo. Het meettraject bedroeg een afstand van 1,80 km. Deze monitoring is in samenwerking met en in opdracht van de Provincie Gelderland uitgevoerd. Deze monitoring is één van de eerste monitoringen die inzicht geeft in de vervuilingsgraad, hoeveelheid, type, merk en soort afval op een provinciale weg.

Tijdens de 5 meetmomenten zijn er in totaal 5710 stuks zwerfafval opgeruimd en geregistreerd. Het aantal blikjes bedroeg 777 stuks en het aantal plastic flesjes bedroeg 453 stuks. Het percentage blikjes bedraagt daarmee 13,6% en het percentage plastic flesjes 7,9% van het totaal. Gemiddeld zijn er per meting 86 blikjes per strekkende kilometer geregistreerd en opgeruimd.

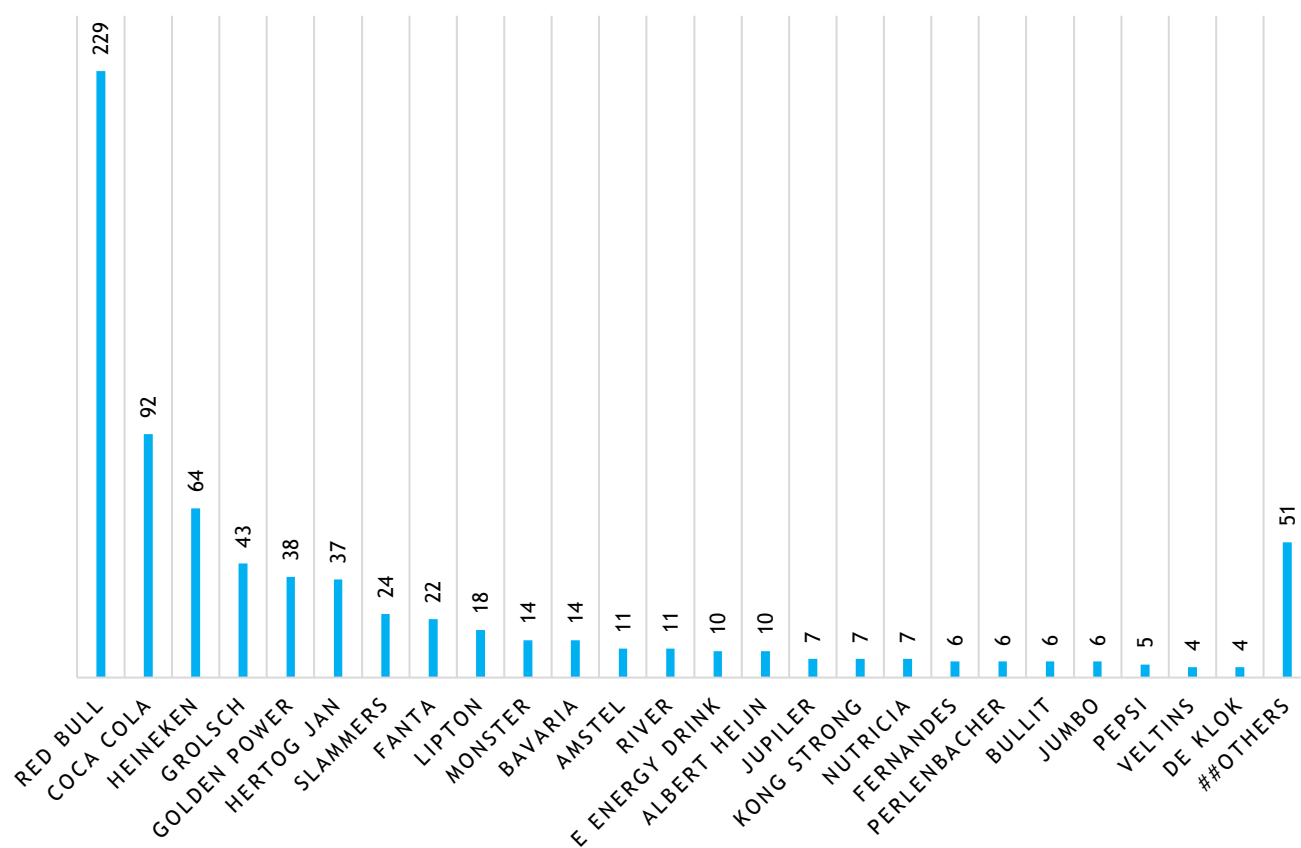

	blikjes	plastic flesjes	Totaalaantal stuks	blikjes in %	flesjes in %
29-jul 2020	175	68	1417	12,35	4,80
11-sep 2020	235	140	1626	14,45	8,61
30-sep 2020	110	56	890	12,36	6,29
28-okt 2020	75	43	784	9,57	5,48
02-dec 2020	181	62	993	18,22	6,24

In bovenstaande grafiek is het totale aantal stuks zwerfafval, het aantal blikjes en het aantal flesjes per meting af te lezen. Tevens zijn de percentages van het aandeel blikjes en plastic flesjes per meting af te lezen, zie de blauwe en rode lijn. De zwarte trendlijn laat zien dat het aandeel blikjes gedurende de metingen aan het stijgen was.

AANDEEL BLIKJES PER MERK

Bij de monitoring zijn de merken van de geregistreerde en opgeruimde blikjes vastgelegd. Het merk Red Bull staat met 229 stuks ruim bovenaan. Het percentage blikjes Red Bull op het totaal aantal blikjes is 29,47%. Het aandeel blikjes Red Bull in het totale aantal stuks zwerfafval dat is opgeruimd tijdens de monitoring is ruim 4%.

Monitoring hardlooproutes uitgevoerd door 'Trashrunner' Andries Veurink

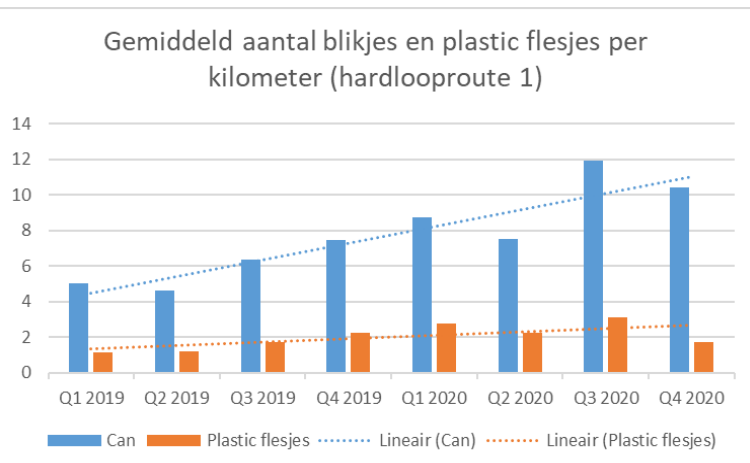
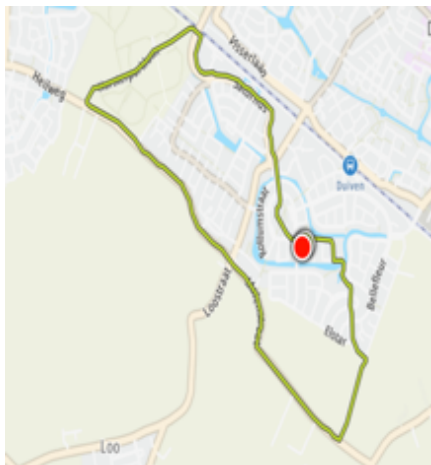
Inleiding

Sinds 2019 ga ik wekelijks ploggen in de gemeente Duiven. Ploggen is hardlopen en zwerfafval rapen tegelijk. Zodra ik thuiskom leg ik al het geraapte zwerfafval vast in Litterati met behulp van de COMB methode. Ook leg ik daarin de afgelegde route vast. Ik heb vier routes die ik plog, waarvan 2 met vaste regelmaat. Die routes kunnen gezien worden als doorlopende monitoring en geven het beste inzicht in de hoeveelheid en trend van geraapte blikjes en plastic flesjes.

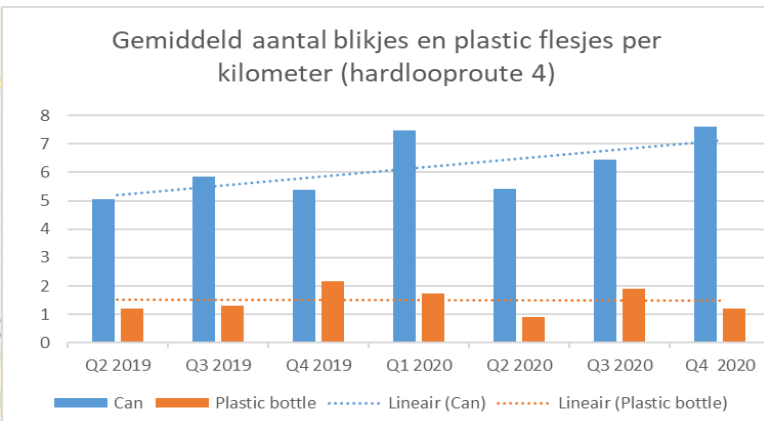
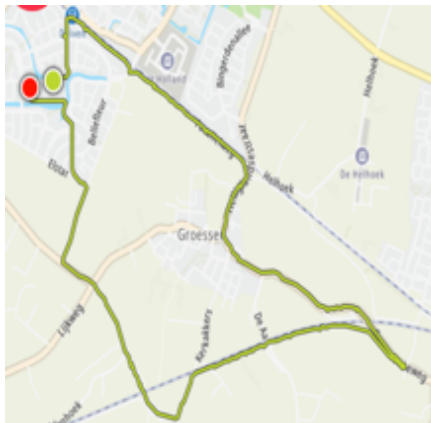

Hardlooproutes

Hardlooproute 1: dit betreft een route van ca 6,5 km die voor ca 4 km door buitengebied gaat en 2,5 km binnen de bebouwde kom. Duidelijk zichtbaar is dat de trendlijn van gevonden blikjes stijgende is sinds 2019. In Q2 2020 is ook duidelijk een 'Corona dip' zichtbaar. In Q3 2020 lijkt er sprake van een inhaaleffect, waarna in Q4 het gemiddeld aantal blikjes en plastic flesjes licht daalt t.o.v. Q3.

Hardlooproute 4: dit betreft een route van 9,5 km lang die ca 8 km door buitengebied heengaait en 1,5 binnen de bebouwde kom. Ook op deze route neemt het gemiddelde aantal gevonden blikjes alleen maar toe, ook met een 'Corona dip' in Q2 2020. Het aantal plastic flesjes lijkt de afgelopen kwartalen stabiel.

Conclusie:

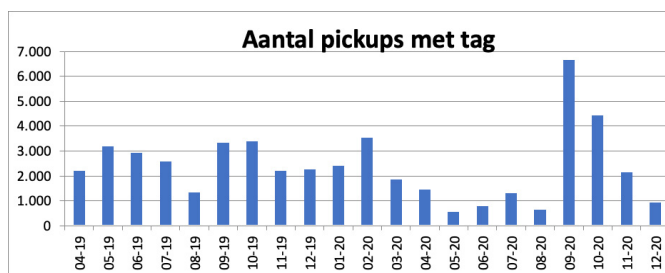
Het gemiddeld aantal geraapte blikjes per kilometer is sinds 2019 alleen maar aan het toenemen. Dit ondanks een 'Corona dip' in Q2 2020.

Andries Veurink
'Trashrunner'

Tot 17% minder afval in Breda door statiegeld op blikjes

BREDA, 13 januari 2021 | Stadsjutters Breda is een initiatief van milieuvereniging Markkant, Hoge School Avans en de gemeente Breda. Doel is de aard en omvang van zwerfafval in kaart te brengen. Dit door zoveel mogelijk Stadsjutters te mobiliseren die m.b.v. de Litterati app de plaats, tijdstip, materiaal, soort en merk van het zwerfafval vastleggen. Het streven is om zwerfafval te voorkomen.

Vanaf april 2019 tot en met december 2020 zijn in totaal circa 40 jutters actief geweest. Zij hebben tot en met december 2020 50.205 pickups met tags verzorgd. Zie hieronder de verdeling van het aantal pickups met tags over de maanden.

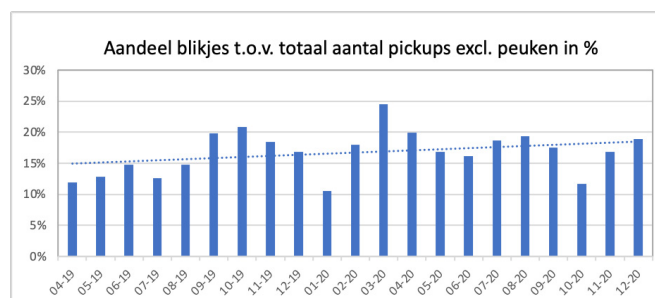
Werkwijze verzameling van de gegevens

De gegevens over het zwerfafval zijn via het dashboard van Litterati gedownload. De pickups zonder tags zijn hieruit verwijderd. Vervolgens zijn de kenmerken van het zwerfafval met een macro verdeeld over de kolommen materiaal, product en merk. De benamingen zijn handmatig gecontroleerd op juiste spelling en consistentie.

Aandeel blikjes in het zwerfafval

Van de 50.205 pickups met tags zijn 39.813 met een productnaam. Peuken zijn buiten beschouwing gelaten. Van de jutters wordt aangenomen dat zij zich niet specifiek hebben gericht op een bepaald soort zwerfafval. Dus dat de gegevens over het zwerfafval een representatief beeld geven.

Na aftrek van de peuken blijven er 30.652 pickups over. Hiervan zijn er 4.948 die blikjes als product kenmerken. Vervolgens is per maand het aandeel van het aantal blikjes t.o.v. het totaal aantal stuks zwerfafval (exclusief peuken) uitgerekend en uitgedrukt in %.

In de grafiek is een gestippelde trendlijn getrokken. Deze lijn laat zien dat het aandeel van het aantal blikjes in het zwerfafval is licht toegenomen! Duidelijk is dat in Breda geen sprake is van een dalende tendens in het aantal blikjes.

Plastic flesjes

In dezelfde periode zijn 2.198 kleine plastic flesjes gemonitord. Dit is nog niet de helft van het aantal blikjes. Het aandeel van de flesjes in het totaal aantal pickups daalde licht van 8 naar 6%.

Wat willen we

Ook Stadsjutters Breda wil net als 6 milieuorganisaties dat staatssecretaris Van Veldhoven (Milieu) nog deze regeerperiode beslist om statiegeld op blikjes in te voeren. De cijfers over blik in het zwerfafval zijn zo slecht, dat langer wachten met het besluit volgens ons niet nodig is. Blikjes komen meer dan 2x zoveel in het zwerfafval voor dan flesjes. Voor Breda zou dat gemiddeld 17% minder afval in aantallen opleveren. Daarnaast zijn blikjes het zwaarste en meest volumineuze deel van het zwerfafval.

DE STADSJUTTERS BREDA IS EEN INITIATIEF VAN